

การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ADMINISTRATION OF ADMINISTRATORS ACCORDING TO 4 BRAHMAVIHARA PRINCIPLES
IN VOCATIONAL COLLEGES UBON RATCHATHANI PROVINCE
UNDER THE OFFICE OF VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

บุญธรรม จันทร์เหลือง

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Master's degree student Education Administration Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: 6633100117@bkkthon.ac.th

Received: March,24 2025

Revised: June,18 2025

Accepted: June,27 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ (2) เปรียบเทียบการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรเป็นครูที่อยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 340 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวน 181 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน และดำเนินการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) เปรียบเทียบการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารของผู้บริหาร, หลักพรหมวิหาร 4, วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study administration of administrators according to four Brahmavihara Principles in Vocational Colleges Ubon Ratchathani Province under Office of Vocational Education Commission, and (2) to compare administration of administrators according to Four

Brahmavihara Principles in Vocational Colleges Ubon Ratchathani Province under Office of Vocational Education Commission, classified by age, education level, and work experience.

This research was a survey research. The population was 340 teachers in Vocational Colleges Ubon Ratchathani Province under Office of Vocational Education Commission, The sample was 181 teachers, determined by Krejcie & Morgan Table and obtained by stratified random sampling technique. The instrument used for data collection was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and t-test.

Major findings: (1) administration of administrators according to Four Brahmavihara Principles in Vocational Colleges Ubon Ratchathani Province under Office of Vocational Education Commission, overall were at a high level; and (2) comparison of administration of administrators according to Four Brahmavihara Principles in Vocational Colleges Ubon Ratchathani Province under Office of Vocational Education Commission, classified by education level in overall were not different when classified by age and work experience were different in overall at .05 statistical significance.

Keywords: Administration of Administrators, Four Brahmavihae Principles, Vocational Colleges Ubon Ratchathani Province, Office of Vocational Education Commission.

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันกำลังเป็นสังคมโลกในยุคศตวรรษที่ 21 หรือสังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และอาชีพ เป็นต้น ซึ่งพัทธวิรินทร์ โลหา (2562: ออนไลน์) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงพัฒนาของโลกในทุกวันนี้เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรมต่าง ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นอย่างต่อเนื่อง เทคโนโลยีมากมายจึงได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับมนุษย์ในปัจจุบันและอนาคต แต่ในขณะเดียวกันก็นำมาซึ่งปัญหามากมาย โดย สมลักษณ์ มาตชัยเคน (2566: ออนไลน์) กล่าวถึงความเจริญของยุคศตวรรษที่ 21 ทำให้สังคมเกิดการแข่งขันและแย่งชิงทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้สังคมโลกประสบปัญหานานัปการ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ ทวีความรุนแรงมากขึ้นด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการป้องกันและบรรเทาความรุนแรงของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

การศึกษา เป็นหนึ่งในเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาวิถีชีวิตของมนุษย์ ให้มีคุณภาพและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดย รัศมี เทพแก้ว (2566: ออนไลน์) และ อุทัย ภูเจริญ (2564: 25) ได้กล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า การศึกษาสามารถกล่อมเกลาคิดใจมนุษย์ให้แก้ทั้งปัญหา คุณธรรม และจริยธรรมสูงขึ้นตามวุฒิภาวะของบุคคลแต่ละช่วงวัยอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับมาตรา 22 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพนอกจากนี้ มาตรา 39 ยังระบุไว้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2542) จึงเป็นเหตุให้ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญที่ต้องที่ตัวเป็นแกนหลักในการนำพากระบวนการทางการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้นเพื่อให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรมที่สอดคล้องกับภาระหน้าที่ของผู้บริหารอย่างแท้จริง โดยยึดในหลักคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยซึ่งถือเป็นสังคมแห่งพุทธศาสนา คือ หลักพรหมวิหาร 4

พรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหาร หรือผู้ที่เป็นผู้ในองค์กรต่าง ๆ ควรยึดถือ และนำมาปฏิบัติเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการในสถานศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งพรหมวิหาร 4 ธรรมเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ คุณสมบัติประจำใจสำหรับผู้ใหญ่โดยมุ่งธรรมสูงส่ง ดุจพรหม ประกอบด้วย (1) เมตตา ความรักปรารถนาดีอยากให้เขามีสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำ ประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า (2) กรุณา ความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใส่ใจในอันจะปลดเปลื้อง บำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ (3) มุทิตา ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง กอปรด้วยอาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วย เมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้น และ (4) อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจตราขึง ไม่ลำเอียงด้วยและรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ (กัมมัทพงษ์ นามเสนห์, 2559: 39) พรหมวิหาร 4 ยังเป็นตัวอย่างของหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้สำหรับผู้ปกครอง ผู้นำ และหัวหน้างานหน่วยต่าง ๆ ได้ เนื่องจากหากนำหลักพรหมวิหาร 4 มาบริหารองค์กร และบุคลากรแล้ว นอกจากจะทำให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และ มีความสุข ยังช่วยให้บรรยากาศในสถานที่ทำงาน นำทำงานยิ่งขึ้นอีกด้วย โดยสามารถยกตัวอย่าง พรหมวิหาร 4 ที่ใช้เป็นธรรมะประจำใจสำหรับการบริหารงาน (ไทยรัฐ 2559: ออนไลน์)

จากแนวคิดข้างต้น แสดงให้เห็นว่าหลักพรหมวิหาร 4 สามารถนำมาใช้ประกอบการบริหาร จัดการในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารที่พึงจะต้องมีอยู่ในจิตใจ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการในองค์กรดำเนินไปอย่างราบรื่น ซึ่งวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 30 แห่ง ภาครัฐจำนวน 9 แห่ง ภาคเอกชนจำนวน 21 แห่ง ภาคเอกชนมีบุคลากรที่เป็นครู จำนวน 340 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยเคร่งครัด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2562: 2) เสนอหลักการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตาม จุดมุ่งหมายดังกล่าว หลักสูตรและการบริหารการศึกษาตามหลักสูตรถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคน โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิ อาชีวศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ รวมทั้งมาตรฐานอาชีพตามระดับคุณวุฒิ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิมีคุณภาพทั้งด้าน คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถใน การประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพของประเภทวิชา สาขาวิชาและสาขางานที่ศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สังคมมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาด้วย

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลเป็นไปตาม มาตรฐาน การศึกษามากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารของผู้บริหารเป็นสำคัญและปัจจัย ประการหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาคือการมีคุณธรรมพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร เนื่องจากความมีเมตตา ความมีกรุณา ความมีมุทิตา และความมีอุเบกขาของผู้บริหารจะเป็นปัจจัยที่ ส่งเสริมขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะครูผู้ปฏิบัติการสอนที่มีความใกล้ชิดและเป็นผู้ ปฏิบัติการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง

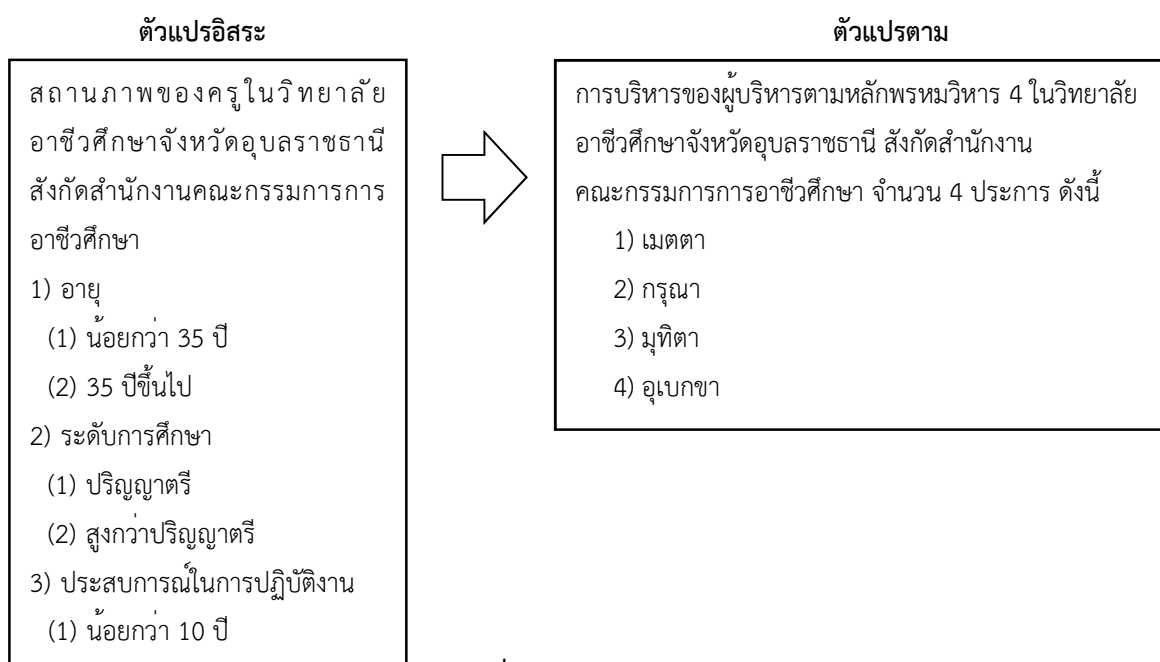
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารของ ผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 21 แห่ง เพื่อนำผลการวิจัยมาแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถบริหารจัดการศึกษาโดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยศึกษาจากการประเมินของ ครูที่ปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา ซึ่งมีความใกล้ชิดกับผู้บริหารและปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จะมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงเกี่ยวกับการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุดและจะนำไปสู่การส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 21 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 340 คน (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างคือ ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 181 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของ Krejcie & Morgan (1986) ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ และเทียบสัดส่วนตามจำนวนประชากร

2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามหนังสือพุทธวิธีในการสอนของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2556: 24) เรื่องการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ผู้วิจัยสามารถระบุตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาได้ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น คือ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ปฏิบัติงานของครูซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล ซึ่งจำแนกเป็นกลุ่มได้ดังนี้

- 1) อายุ จำแนกเป็น 2 ช่วงอายุ
 - (1) น้อยกว่า 35 ปี
 - (2) 35 ปีขึ้นไป
- 2) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น 2 กลุ่ม
 - (1) ปริญญาตรี
 - (2) สูงกว่าปริญญาตรี
- 3) ประสบการณ์การปฏิบัติงาน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม
 - (1) น้อยกว่า 10 ปี
 - (2) 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยหลักพรหมวิหาร 4 จำนวน 4 ประการ คือ

- (1) เมตตา
- (2) กรุณา
- (3) มุทิตา
- (4) อุเบกขา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

2. ค่าสถิติขั้นพื้นฐาน

- 2.1 ความถี่ (Frequency)
- 2.2 ร้อยละ (Percentage)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean:)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3. สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน

3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินต่อผู้บริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ของครูจำแนกตามช่วงอายุ 2 ช่วง โดยการทดสอบค่าเอฟ (ANOVA)

3.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินต่อการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ของครู จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน ประเภทละ 2 กลุ่ม โดยการหาค่าที (Independent t-test)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สรุปผล ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.5 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 78.5 และประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 75.1

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านมุทิตา มีระดับความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอุเบกขา และน้อยที่สุดคือ ด้านกรุณา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านเมตตาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า “ผู้บริหารไม่พูดจาส่อเสียด หยาดคาย ดุหมั่น หรือก้าวร้าว” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ “ผู้บริหารมีอัธยาศัยดี มีน้ำใจ” (= 4.09, S.D = 0.861) และน้อยที่สุดคือ “ผู้บริหารทำการบริหารงานด้วยความเป็นกัลยาณมิตร” (= 3.86, S.D = 0.876)

2) การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านกรุณาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (= 3.84, S.D = 0.785) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า “ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือผู้ประสบความเดือดร้อน” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ “ผู้บริหารมีการจัดหาเอกสาร ตำรา ที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลให้แก่ครูอาจารย์” (= 3.97, S.D = 0.977) และน้อยที่สุดคือ “ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ต่อผู้ได้บังคับบัญชา” (= 3.71, S.D = 1.013)

3) การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านมุทิตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก (= 4.01, S.D = 0.788) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า “ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาที่ดีและให้คำแนะนำเมื่อมีปัญหา” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ “ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ไว้วางใจ” และน้อยที่สุดคือ “ผู้บริหารแสดงความชื่นชม ยินดี เมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จในชีวิต”

4) การบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านอุเบกขา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า “ผู้บริหารมีเหตุผลและวางตัววางใจเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ” มีระดับความคิดเห็นสูงสุด รองลงมาคือ “ผู้บริหารสามารถใช้สติปัญญาพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้องด้วยเหตุผล” และน้อยที่สุดคือ “ผู้บริหารศึกษาไม่ซ้ำเติมผู้ได้บังคับบัญชา เมื่อประสบความเดือดร้อน” (= 3.80, S.D = 0.878)

1.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

1) การทดสอบสมมติฐานที่ว่าครูที่มีอายุแตกต่างกัน ประเมินการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แตกต่างกัน พบว่าครูที่มีอายุแตกต่างกัน ประเมินการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านมุทิตา และ ด้านอุเบกขา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) การทดสอบสมมติฐานที่ว่าครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ประเมินการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แตกต่างกัน พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ประเมินการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3) การทดสอบสมมติฐานที่ว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ประเมินการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แตกต่างกัน พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ประเมินการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านเมตตา ด้านมุทิตา และ ด้านอุเบกขา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์พบว่า กับการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารแสดงออกถึง เมตตา โดยใส่ใจในความเป็นอยู่และความต้องการของพนักงานอย่างจริงใจ อีกทั้งยังมี กรุณา ด้วยการช่วยเหลือพนักงานที่ประสบปัญหาในด้านต่างๆ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังแสดง มุทิตา โดยยินดีและชื่นชม ในความสำเร็จของพนักงาน ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจและความผูกพันในองค์กร สุดท้าย การบริหารที่ยึดหลัก อุเบกขา โดยมีความยุติธรรมและปราศจากอคติ ช่วยสร้างความไว้วางใจและความเคารพในตัวเอง นำ รวมถึงส่งเสริมบรรยากาศที่ดีในองค์กรโดยรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตกร ไชระวิ (2566) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วังระ คณะทรง (2565) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่มีอายุแตกต่างกัน ประเมินการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจากประสบการณ์และมุมมองของครูในช่วงอายุต่างๆ ส่งผลต่อการรับรู้และความคาดหวังที่มีต่อการบริหารของผู้บริหาร ครูที่มีอายุน้อยอาจคาดหวังการสนับสนุนและการสื่อสารแบบใกล้ชิดมากกว่า ในขณะที่ครูที่มีอายุมากอาจให้ความสำคัญกับความยุติธรรมและความโปร่งใสในนโยบายมากกว่า นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับผู้บริหารหรือการรับรู้ถึงการปฏิบัติตามหลักพรหมวิหาร 4 ในมิติที่ต่างกัน เช่น เมตตา กรุณา มุทิตา และ

อุเบกขา อาจส่งผลต่อการประเมินในระดับที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายยันท์ แตนกาไสย (2565: 121) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมจำแนกตามอายุโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรระ คณะทรง (2565) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จากผลการวิเคราะห์พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ประเมินการบริหารของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องมาจาก ความคาดหวังและมุมมองต่อการบริหารที่ต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์น้อยอาจคาดหวังการสนับสนุนที่ใกล้ชิดและการแสดงเมตตาจากผู้บริหารมากกว่า ขณะที่ครูที่มีประสบการณ์สูงอาจเน้นความสำคัญของความยุติธรรมในนโยบายและการบริหารเชิงระบบ นอกจากนี้ ประสบการณ์ที่ต่างกันอาจส่งผลต่อการรับรู้ถึงหลักพรหมวิหาร 4 ในมิติ เช่น กรุณาและอุเบกขา ซึ่งสะท้อนความคาดหวังในด้านความช่วยเหลือและการจัดการที่เที่ยงธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงวนศักดิ์ จอมทะรักษ์ (2566) ได้ทำการศึกษาทักษะการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบทักษะการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามจำแนกตามประสบการณ์การโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิณา คำคุ้ม (2561) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 14 ในจังหวัดพังงา ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ด้านเมตตา ผู้บริหารควรบริหารงานด้วยความเป็นกัลยาณมิตรต่อครูมากขึ้น
- 1.2 ด้านกรุณา ผู้บริหารควรเอาใจใส่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ
- 1.3 ด้านมุทิตา ผู้บริหารควรแสดงความชื่นชม ยินดี เมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จในชีวิตให้มากยิ่งขึ้น
- 1.4 ด้านอุเบกขา ผู้บริหาร ไม่ควรซ้ำเติมผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อประสบความเดือดร้อน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานด้านอื่นๆ
- 2.2 ควรศึกษาการบริหารงานของผู้นำตามหลักความพึงพอใจในการทำงานด้านอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัณท์พงษ์ นามเสนห์. (2559). การปรับใช้หลักพรหมวิหาร 4 กับการบริหารบุคลากร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 1(2).

- จิตรกร ไชระวิ. (2566). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี**. รายงานการประชุม Graduate School Conference. 6(1).
- ไพบูลย์. (2566,ออนไลน์). **พรหมวิหาร 4 ธรรมะสำหรับผู้นำและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น**. สืบค้น 22 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2112730>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2556). **พุทธวิธีในการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด.
- พัชรินทร์ โลหา. (2562). **การพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออกและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ปฐมวัย โดยการจัด. การเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- รัศมี เทพแก้ว. (2566, ออนไลน์). **ความหมายของการศึกษา**. สืบค้น 10 มิถุนายน 2566, จาก <https://education.maggang.com/>
- วัชร ณะทง. (2565). **การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วีณา คำคุ้ม. (2561). **พฤติกรรมการบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 14 ในจังหวัดพังงา**. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สมลักษณ์ มาตชัยเคน. (2566, ออนไลน์). **สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21**. สืบค้น 10 มิถุนายน 2566, จาก <https://sites.google.com/warin.ac.th/somlux/>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). **การจัดการอาชีวศึกษา**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี.
- สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. (2567). **ข้อมูลจำนวนครู**. หน่วยประชาสัมพันธ์ สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี.
- สายยันห์ แดนกาไสย. (2565). **การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์**. **วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์**. 6(2). 121-131.
- สงวน อินทร์รักษ์. (2561). **การบริหารการศึกษาในชุมชนข้ามวัฒนธรรม**. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. 9(1).
- อุทัย ภูเจริญ. (2564). **การศึกษาสร้างคนคนสร้างชาติ**. **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 12(1). Barnard, Chester I. (2002). **The Function of the Executive**. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Krejcie, Robert V. and Dargle , Morgan W. (1970). **Educational and Psychological Measurement.. Determining Sample Size For Research Activities**. 30(3): 607- 608.